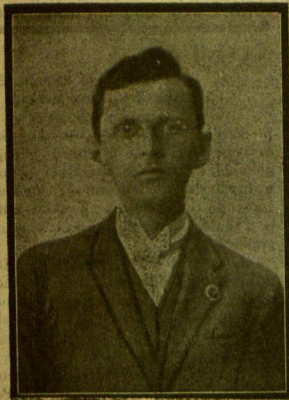

† Dr IVAN MERZ

U četvrtak 10. t. mj. umro je na zagrebačkoj klinici dr Ivo Merz, potpredsjednik Hrvatskog Orlovskog Saveza, najmarkantnija ličnost u životu savremene katoličke Hrvatske.

Dr Ivo Merz rodio se 16. XII. 1896. u Banjaluci u Bosni. U Banjaluci je svršio i srednju školu, dok je sveučilišne nauke nastavio u Beču, a dovršio na Sorbonni i na Institut Catholique u Parizu. Kao izrazita intelektualna narav studirao je sa velikom marljivošću i još većom temeljitosti. Stekao je golemo znanje, posebno kršćanske filozofije, koje je znanje i nakon svršenih studija sve više povećavao i proširivao. Imao je vanredno bogat kolektanej, s kojim je uvijek mogao da se služi, tako da je za malo vremena mogao da obradi i najteža pitanja.

Bio je čovjek potpuno katolički i apóstolski. Svojom dubokom religioznošću zadivio je sve, koji su ga poznavali. Cijeli katolički Zagreb, pa i prosti svijet, ispodređuje ga u svetosti sa pok. biskupom Langom. Svaki dan je rano ujutro primao Tijelo Gospodnje. Mnogo je meditirao i svaki dan savjesno molio Misal. Živio je za Krista i svaki svoj čin promatrao strogo „sub specie aeternitatis“ te ga posvetio svome Kristu Kralju. Štovao je Majku Božju, čiju je slavu širio svojim knjigama i mnogobrojnim predavanjima o Lurdu. On je bez sumnje bio najodaniji sin sv. Ocu Papi i svetoj katoličkoj Crkvi. Bio je čovjek enciklika i silaba, kakve je biskup Mahnić želio. U enciklama tražio je, nalazio i gledao temeljne smjernice svakoga katoličkog rada. Poznavao je sve enciklike i dnevno ih proučavao.

U društvu bio je vazda ugodan i fin. Svi su spontano željeli, da s njim govore i da budu u njegovom društvu. Ne znam, da li je ikogi privatnik u Zagrebu primao toliko posjeta, kao pokojni Merz. Njegova finoća bila je tako naravna, ni najmanje namještena, da se odmah vidjelo, da izvire iz duše jednoga pravog i istinitog kršćanskog viteza. Ljubio je bližnjega kao samoga sebe. I one, koji su mu bili protivnici; i one kojima se idejno razilazio; i one najjadnije u ljudskom društvu: siromahe. Vraćali smo se jednom iz Granešine, sa posjeta orlovskom dru-

štvu. U tramvaju sreli smo jednoga iznakaženog prosjaka, od kojega je svatko odvrtao oči, jer nitko nije mogao da gleda bol i stradanje ovoga jadnog čovjeka. Merz je odmah pristupio k njemu, obilato ga nadarilo i započeo s njime razgovor. Vanredno se razveselio, kad je vidio, da je taj prosjak dobar katolik i da s isprošenim novcem kupuje „Katolički Tjednik“. Očinski ga je putio, da ide što češće k Stolu Gospodnjemu i zvaog ga sebi u stan. Brojni ljudi u prekratom tramvaju morali su da se dive ovom razgovoru dviju pravih kršćanskih duša, punom istinske ljubavi prema bližnjemu. Ovo je tek jedna sličica, kojih bi se moglo navesti na stotine.

Veliki je Merz po svojoj kršćanskoj duši. No jednako je velik u svom neumornom radu za procvat Kristovoga Kraljevstva na zemlji. Merz je stvorio novo doba u razvoju katoličkoga pokreta u Hrvatskoj. To mora svatko da prizna. Kao što su Mahnić, Krek i Rogulja dali svoje smjernice organizovanom hrvatskom katoličkom gibanju, tako je i Merz dao jednu novu oznaku, a ta je: Katolička Akcija. On je bio prvi, koji je k nama donio nove smjernice sv. Oca Pija XI. o Katoličkoj Akciji. Shvativši Mahnićeve nauku i smisao katoličkoga pokreta on je vidio, da uspjeh toga pokreta leži samo u tome, bude li se organizovao na onim temeljima, na kojima to Crkva želi. Zato studira Papine enciklike i govore, izjave kardinala o Katoličkoj Akciji te život one Katoličke Akcije, koja stoji neposredno pod vodstvom sv. Oca — talijanske Katoličke Akcije. Svojim brojnim člancima u katoličkim časopisima on dovikuje kleru, da je Katolička Akcija pastirska dužnost svećenika izahitjev kršćanskoga života katoličkih lajika. „Kad sam počeo studirati Katoličku Akciju, ja sam se zaprepastio, što Crkva traži, da je sudjelovanjelajika u Katoličkoj Akciji obvezatno, dok vjerska društva samo preporuča“ — kaže on na jednom mjestu. Shvativši to najlogičnije i najkonsekventnije on se smatra obvezanim, da bude jedan od prvih pionira Katoličke Akcije. Posljedne godine njegovog apóstolskog života posvećene su studiju i radu za širenje ideja Katoličke Akcije. U početku bio je skoro svima tuđ s tim i takovim idejama, dok ga pomalo ne počinju shvaćati samo neki, rekao bih izabrani. Njegova molitva i njegov rad stvorili su, da je Merz mogao da nakon malo godina doživi, da cijeli naš Episkopat uvada Katoličku Akciju i da u života hrvatskih katolika nastaje novo doba: doba Papine Katoličke Akcije. Nažalost umro je prerano. Mogao je tek da sudjeluje u polaganju temelja, a ne i u daljnjoj izgradnji hrvatske Katoličke Akcije što je velika šteta.

Kao pionir Katoličke Akcije posvetio je sve svoje vrijedne sile Orlovstvu, toj avantgardi Katoličke Ak-

cije. Pet godina aktivno je radio u Orlovstvu. Svaki čas svoga života posvetio je Orlovstvu. Kad smo ga zvali, da više radi, rekao nam je: „Vi i ne mislite, koliko ja radim za Orlovstvo. Svaki čas moga života posvećen je Orlovstvu.“ Uistinu je bilo tako. Dugo je trebalo, dok su i najbliži njegovi saradnici spoznali tajnu njegovoga golemog rada u njegovoj sobici. Drugi je ne će nikada ni spoznati. Merz nastalom to nije ni želio, jer je znao, da ga vidi Onaj, koji sve vidi.

U Orlovstvu radio je na stvaranju njegove ideologije. Viteška „Zlatna knjiga“, kojom je Orlovstvo zadivilo cijeli katolički svijet, plod je studija i rada, izliv je duše dra Merza. U toj „Zlatnoj knjizi“ Orlovi imaju sačuvanoga dra Merza za sva buduća pokoljenja! Daljnji njegov rad bio je u nastojanju oko ostvarivanja načela „Zlatne knjige“ u Orlovstvu. Golem je to bio rad, jer vrlo je teško privesti omladinu tako radikalnom katoličkom životu, kakav to traži naša orlovska „Zlatna knjiga“. Njegovi nebrojeni članci, pisma, predavanja, nacrti, dnevni rad u Orlovstvu — sve je to bilo posvećeno tome, da Orlovi ne budu imali samo „Zlatnu knjigu“, nego da po njoj i žive. I svoje daljnje knjige, kao: „Ti i ona“, „Moderni plesovi i katolici“, „Život sv. Ivane Arške“ posvetio je tome. Orlovstvu je dao i jednu još neizdanu knjigu: „Kršćanstvo i tjelesni odgoj“, koja je apologija tjelovježbe u Orlovstvu.

Bio je veliki praktični radnik. A takav rad odnosi najviše vremena. Sitnim radom stvorio je velika djela. Uzeo bi skriptikon i držao predavanja. Tako je predavanja o Lurdu i kršćanskom Rimu održao po svim hrvatskim krajevima. Mnogo je posjećivao orlovska društva. I nedavno, malo prije nego što je otišao na kliniku, bio je na skupštini orlovske općine u Bjelovaru. Stotine i stotine predavanja i govora dao je mladim orlovskim dušama, sakupljenima na društvenim sastancima. Posljednji takav posjet bio mu je u društvu „Kačić“ u Zagrebu, gdje je s velikom ljubavlju provađao prosvjetna orlovska natjecanja sa zagrebačkom radničkom orlovskom omladinom, a malo prije toga proveo je ta natjecanja sa đacima Orlovima u Bjelovaru. U svom stanu razvio je toliku djelatnost u dopisivanju, da je u njemu bila zapravo druga kancelarija HOS.

U predsjedništvu Hrv. Orlovskog Saveza bio je vrlo aktivan. Svaki teži slučaj uzeo bi kući, da ga savjesno prouči i stavi prijedlog za rješanje. Mnogo se zalagao, da Orlovi drže duhovne vježbe, pak je bio vrlo sretan, kad je predsjedništvo HOS. u tom pogledu prednjačilo. Da zaključiti predsjedništva HOS. budu što ispravniji, donasao bi knjige, da se po njima par časaka prije sjednice meditira.

Mezimče njegovo bio je Akademski Orlo, „Mahnić“. Odavna je želio, da se akademičari Orlovi organizuju tako, da uzmognu u svoj odgojni rad udešiti posvema u duhu načela Orlovstva i Katoličke Akcije. Akademičarima Orlovima posvećivao je mnogo pa-

žnje. Zvaog ih je u svoj stan i davao im upute za studij. Držao im je predavanja i zvaog ih na duhovne vježbe. Kad se provela reforma Akademskog Orla, piše u „Orlovskoj Misli“ članak „Mahnićevim putem“. U tom članku iznaša ideologiju biskupa Mahnića i daje akademičarima putokaz za njihov rad.

Svoj književni rad usmjerio je dr Merz u tri smjera: širenje slave Gospe Lurdske, izgradnja Orlovstva i stvaranje Katoličke Akcije. Gospi Lurdskoj posvetio je svoje knjižice: „Zolin Lurd“ i „O Lurdu“. Katoličkoj Akciji dao je nebrojeno mnogo članaka i knjižicu „Katolička Akcija“, koja je g. 1927. izašla u Šibeniku s predgovorom presv. biskupa dra Milete. Rekli smo, da je Orlovstvu dao „Zlatnu knjigu“, a jednako i knjižice: „Katolici i moderni plesovi“, „Ti i ona“ te „Junački život sv. Ivane Arške“. On je napisao i brošuru „Interkonfesionalizam“, u kojoj traži od hrvatskih katolika, da ne daju svoju djecu u društva, koja se ne osnivaju na katoličkim temeljima. Članaka je napisao toliko, kao da je profesionalni novinar. Šira javnost nije našelost mogla biti upozorena, koji su članci njegovi, jer ih nije potpisivao ili je pisao pod pseudonimom.

Zašto je umro dr. Merz? Podvrgao se jednoj operaciji, koja je bila lakše naravi. On je ipak umro od teške bolesti (upala mozga), na koju liječnici nijesu računali. Naslućivao je, da će umrijeti. Dugo je odgađao, da pođe na operaciju. Kroz to vrijeme srećivao je književni materijal, koji je kroz godine stvarao, sudio je svoju knjižnicu i posvršavao polove. Napisao je i oporuku te otišao svome ispovjedniku. Ovome je rekao, da naslućuje, da će umrijeti. Ispovjednik ga je tješio, da nema opasnosti, a na koncu ga upitao: „Ivo, biste li ipak bili spremni da podnesete i smrt za svoje Orlovstvo?“ A blagi i dobri dr Ivo Merz junaki je odgovorio: „Sve, i život svoj dajem za Orlovstvo!“ Ovo su mu bile i jedne od zadnjih riječi, što ih je na smrtnoj postelji privjesti rekao.

Merz je znao, da će umrijeti, i ako nitko to od nas nije mogao da vjeruje. Često puta je govorio, da Gospodin Bog traži od Orlovstva jednu žrtvu, te da Orlovstvo ne će tako dugo pobijediti, dok pred prijestoljem Gospodnjim ne bude i malo kao zagovornika jednoga od svojih najboljih. U svojoj skromnosti nije govorio, da će on biti taj sve, dok zadnjih dana nije vidio svoju sigurnu smrt. Hrvatsko Orlovstvo danas plače, ali se i veseli, jer zna, da je Bogu dalo svoga najvrednijega i najboljega brata, uzor Orla — dra Ivo Merza.

Nakon smrti njegove mnogo nam je toga jasno, što nam prije nije bilo jasno. Posljednjih godina mnogo je poboljšavalo. Svaki čas morao je da leži u postelji ili da ne izlazi iz kuće. Bio je na odmoru i u gorakim krajevima u Sloveniji i na Jadranu, na Košljunu i na Hvaru. Iz dana u dan sve više je slabio. A ipak iz dana u dan sve više je radio. Pred smrt bio je u svom radu najveći i najjači. Nije htio da mi-

ruje, jer je znao, da ima mnogo toga da svrši i mnogo toga da učini, a osjećao je, da je slab, da je nemoćan i da su mu časovi odbrojeni. Naporni duševni i tjelesni rad fizički ga je slomio, i on nije mogao da izdrži napone jedne teže bolesti, koja ga je prisilila, da legne na stol za operaciju. Predsjedništvo HOS. stavilo je na osmrtnicu, da je dr Merz *„spotpuna žrtva hrvatskog Orlovstva“*. Učinilo je to ispravno i svjesno. Tko naimo zna, koliko je Merz dao Orlovstvu, koliko je žrtava dao za Orlovstvo, taj razumije, kako je Merz morao da ostavi tjelesni život, ali i ode Svevišnjemu po zasluženu nagradu.

U posljednjim časovima svoga onda već i nesvijesnoga života dr Merz doživio je čast, koju bi on sigurno smatrao najvećom. Na prolazu kroz Zagreb došao je k umirućem Merzu papinski nuncij preuzv. g. mons. Pellegrinetti, zastupnik Namjesnika Kristovog na zemlji, koga je Merz toliko ljubio. Plaćajući rekao je Preuzvišeni: *„Blago njemu, ali teško nama, koji bez njega ostajemo!“* Rekao je istinu, koje smo svjesni i koju i tek kako teško osjećamo. Dan prije smrti brzojavno mu je stigao i posebni Papin blagoslov.

Umro je u prisuću svoga dobrog oca g. Mavra Merza, koji je bio tako sretan, da je od svih hrvatskih otaca imao najboljega i najvrednijega sina; u prisuću svoga saradnika dra Ivana Protulipca, predsjednika Hrv. Orlovskog Saveza, s kojim je posljednjih pet godina podnosio sve teške i sretno časove hrvatskog Orlovstva te u prisuću duhovnika HOS. Mons. dra Milana Beluhana i sveuč. prof. dra Dragutina Kniewald, koji su sve posljednje dane proveli uz velikoga pokojnika. Posljednja noć bdjeli su kraj njegove postelje: vrli konventualac i orlovski radnik o. Ambroz Vlahov i književnik Iusovac o. Milan Pavelić.

U nedjelju ga je uz daboku sućut otpratilo na vječni počinak preko pet hiljada zagrebačkih katolika. Hiljade su osjećale, da je toga dana dobio Mirogaj čovjeka velikoga duha, svetu krišćansku dušu, idealnoga viteza Orla, koga će vijekovi spomi-

njati i koji ne će nikada biti zaboravljen.

Dok uciviljenim roditeljima i Hrv. Orlovskom Savezu izrazujemo svoje najveće saučešće, iz dna dnše kličemo: Ivo, duša Ti se raja nauživala, kako si ga i zaslužio; Ivo, ne zaboravi nas, ne ostavi nas!

Borba izmedju opozicije i vlade u Rumunjskoj

Za 6. t. mj. bio je u mjestu Alba Julija zakazan veliki zbor seljačke nacionalne stranke, čiji je vođa Maniu. Za taj zbor vladao je veliki interes kako u samoj Rumunjskoj, tako i u čitavoj Evropi. Po svom opsegu istina ovo je bio jedan od najvećih seljačkih zborova u novije doba. Kako novine javljeju, bilo je 300.000 seljaštva. Uza sve zapreke i zabrane od strane vlasti, da se taj zbor održi u što manjem opsegu, i pak nijesu uspjele da spriječe tolike mase naroda, da dođu na taj zbor u Alba Julija i dadu oduška svomu negodovanju protiv današnjih vlastodržaca u Rumunjskoj.

Zbor je održan i na njemu donesena je rezolucija, u kojoj se traži da vlada Bratianua odstupi. Ako toga ne učini, doći će do teških posljedica po unutarnje stanje u Rumunjskoj. Međutim ovaj nastup seljačke nacionalne stranke poprimio je revolucionarni duh, te su seljaci u velikim masama krenali put Bukarešta, da preuzmu vlast u svoje ruke. Na svom putu bili su već zauzeli u nekim mjestima razna nadležstva i došli do krvavih okršaja sa vladinim organima i vojskom. Na nekim mjestima pridružili su se i vojska. Ovo stanje sličilo je pravoj revoluciji te je vlada poduzela energične mjere, da se suprotstavi razjarenim seljacima i tražila od vođa pobunjenika pomirenje. Vlada je zavela najstrožu cenzuru, a osim toga bile su sve telefonske mreže uništene te je bilo nemoguće poznati pravo stanje stvari. Međutim, kako posljednje vijesti stižu, stanje se u Rumunjskoj primirilo. No seljaci sa svojim poslanicima i senatorima odlučili su, da prekinu sve

veze sa vladom i da ne će plaćati poreza, eda na taj način prisile vladu, da odstupi.

Mnogo se govorilo, da u ovoj akciji sudjeluje prognani princ Karol, koji sada boravi u Engleskoj. No vođa seljačke stranke dr Maniu je obzirom na pokušaj Karolov, da se domogne rumunjskoga prijestolja, izjavio, da se njegova stranka bori samo proti vladi Bratianua i da se podnipošto ne zauzima za povratak bivšega prijestolonasljednika u Rumunjsku.

Smirivanje radikala

Donoseći razna mišljenja o rezoluciji radikalnoga kluba na sjednici od petka veli beogradska *Politika*, koja je inače uvijek puna vijesti, informacija i kombinacija o promjenama u vladi i o akciji radikalnih nezadovoljnika, ovo:

„I moglo se konstatovati gotovo jednodušno mišljenje političkih krugova, da rezolucija radikalnog kluba ne predstavlja nekakav naročito važan politički momenat niti će biti od kakvih ozbiljnih posljedica. Jer, konstatovano je dalje, rezolucija nije riješila probleme, koji postoje u radikalnom klubu, već ih je opet sama odložila. Značajno je samo to, da su radikali ovom prilikom manifestovali svoje raspoloženje, da prime sve moguće kompromise, samo da bi izbjegli cijepanju stranke. Ono je i ovoga puta jednodušno otklonjeno.“

Ratno stanje izmedju Japana i Kine

Vođa južnokitajske nacionalističke vojske general Čang Kai Šek pobijedio je u odlučnoj bitci šantungsku vojsku, kojoj je na čelu general Čang-İso Lin. Nacionalističke su čete nato prodrle u grad Isinannu i ondje počele pljačkati. Pri tome je zaglavilo mnogo Japanaca. Radi toga je došlo do oružanoga sukoba između Kineza i japanskih četa, koje je japanska vlada odaslala u Šantung baš zato, da štite život i imetak ondješnjih Japanaca.

Japanske su čete zauzele važnije položaje, među tima željezničku postaju i veliki dio pruge, uz koju se još uvijek vrše bojevi. Japanska artiljerija je pucala na kinesko artiljerijsko municije, i ono je doskora potletelo u zrak. Tako je eto nastupilo pravo ratno stanje među Japanom i nacionalističkim dijelom kineske republike. Japanska vlada šalje pojačanja u Šantung. Ako ne dođe do skoroga pomirenja, mogao bi ovaj sukob imati teških posljedica, pogotovo, ako se upletu druge velesile.

NAŠI DOPISI

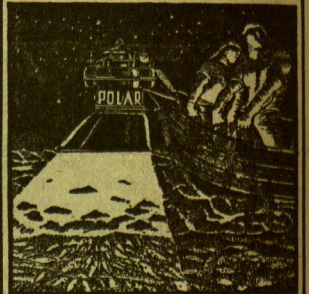
ZAGREB, 13. svibnja 1928.
Sprovod dra Ivana Merza.

Danas je sahranjen na Mirogoju potpredsjednik Hrvatskog Orlovskog Saveza dr Ivan Merz. Njegov sprovod je najbolje pokazao, kako je pokojnik bio obnbljen u hrvatskim i katoličkim krugovima. Na sprovodu se sakupilo preko 5000 ljudi, dok je u samoj pogrebnoj povorci sudjelovalo preko 2000 ljudi.

Lijes su iz mrtvačnice iznijeli Orlovi u orlovskim odorama, dok su počasnu stražu sačinjavali također Orlovi u odorama i članovi Akademskog Orla „Mahnič“ u gala-odorama. I ako se u to vrijeme spustila velika kiša, nije se sprovod time ništa omeo. I Orlovi i Orlice i narastaj i ostala publika ostali su na svome mjestu. Pogrebne obrede obavio je presvij. gosp. biskup dr Premuš uz asistenciju presvij. šk. kanonika dra Dočkala i dra Medmorca.

ORIGINAL „POLAR“

Ribarske svjetiljke od 400-2000 svjetla.

Eksplozija isključena! Funkcija zajamčena! Jednostavno rukovanje! Minimalan potrošak petroleja! „PETROPLIN“
ZAGREB Draškovičeva ul. 58
Najjeftinije nabavno vrelo u Jugoslaviji!
Vlastita radiona za svaki popravak!

Trafinčice

42. Majčin dan.

U suton prošaste te u jeku svibanjske nedjelje vraćao sam se sa podulje šetnje. Bogata i srolika Božja priroda razdragala me, te ushitom obdarila, da ne možeš drugačije i veselije, već da zadovoljan uzdigneš dragome Bogu blage hvale. Preda mnom i na razmaku stupa blago, janjci i muznice, Grge Mazića. Brojno je krdo, a nada sve veselo poigrave, ne zna se, tko vižlavije; skakuca, sklisa, krši se i lomi, je li ovca i ovca, ja nevino janje. A kako i ne će, kad se vraća sa paše, taman da je livada tursnica — iz Gorice, kuda se prostrlo zapravo čilim svakojakih i medovitih i ljekovitih trava!

Za ovcama popostaje napuna, ugojna i razvijena Grgina sestra Stana, a oko nje se vrzu i obigrava njegov sinčić Stanko i seka ma Maruška. Kako obigravaju, tako na glavu nataktnjavaju i sa nje skidaju svako svoj vijenac, solidno spleten od cvatnog i ko žafran žutoga brnestrina cvata.

Oni nailak, a ja bđljno korakom, i najstrag se susretosmo, te zajedno naprijed polaško krenusmo.

— Šta vas dvoje ugursučadi, vidim, da ne date teti mira, već je dobru i ustrpljivu svačku na svoj kraj rastežete! — ja ću smjehuljavo na nje.

— Baš da su me danas, moj Don Marko, smeli, da im vijence splicem, a pri tome se nikako ne mogu sporazumjeti, već jedno jednu, a drugo drugu — Stana mlokravnim okom obli obadvoje, a bližega do sebe Stanka i pomilova po glavi.

— Pa šta će vama vijenci, čemu li teti zanovetat, da vam ih plete? I onako će sutra jutro razbacani pred oborom osvanuti, da venu — iznovice nadostavim ja. Vidim, da je red na meni.

— Da ne će! — nasmijana će Stana.

— Već što?

— Jutros su bili na misi, te čuli vašu misničku i baš sputna besu o majci, o njezinu dostojanstvu, srcu i žrtvama, te o ljubavi, koju joj moramo iskazivati. U Gorici me se zapopali i nikako se smiriti, da im spletem dva vijenca; da će oni materinstvo i pripoznati i darovati.

— A koga? — presjekoh ja.

— Eto, oče, da se taman u tome ne moga nikako složiti. Stanko da

će mater, a Maruška babu Mandu.

— Pa šta će ti krmeljava baba?

— breknem ja na Marušku. — Tā nijo te ona rodila!

— Bormiš, ako nije rodila, je odgojila! — ispopriječih se Maruška na me i mrko me obmjeri.

— Baš da i ne faljiva mala — povladi joj tetka Stana. — Dociglo ih je „Stara“ othranila, a po mater, ko i po meni, svakojakih bi ih bilo i šušastih. Majka, česte djece, amo tamo, sveder po poslu, da se nema dokada zapravo ni znamenovati, a „Stara“ je ovo povijala i gojila, pa Marušci ne bih znala ni prigovoriti.

— Pri tome zasja Stani u oku goleme suza. Bit će suza harnosti, što stariću majku može jošte živom majkom zazvati....

Pri ovome lagašnome razgovoru i izmjeni misli između nas — nekuda se Staniša čudstvo zamislilo, u hodu smrznō, a da o teci i obigravanju i ne govoriš. Netom se ja sa Stanom alatih i na raskršću rastadoh, osokoli se Maruška, uze svojim vijencem bezbrižno odmahivati, poigravati, te mladahnim glasom potreskivati.

Evo tebi, bako moja,
Mara tvoja vijenac nosi,

Vijenac nosi, Boga prosi,
Dogodine isto bilo!

Popostajem i prisluškujem, ne će li se k njoj i Staniša prijetiti. I nije moju jezero pozobalo. Na podaljemu razmaku puta jedno ojknu, a drugo prioknu:

Evo tebi, bako moja,
I Staniša vijenac nosi,
Vijenac nosi, Boga prosi.
Dogodine isto bilo!

Pa i pravo je, da takih oboje danas o majčinu danku k matoroj baci svojoj vedri i zaneseni stupaju. Majka je još mlada i u naponu snage, pa može čekati na svoj materinski dan, Baka je podavno premašila svoj šest križ. Njezina grobnica zjaje, da je primi na vječno konakovište, dok ljuvene želje, da i „dogodine isto bilo“, mogle bi biti i platoničkom čežnjom bez konkretnosti i bez oživovorenja.

Kad je bakina budućnost labava i dubokom otajnošću obavita, zar nije i dostojno i pedesno, da joj se danas živoj zahvalimo na sjedinama, brigama i starostima? Ta toga do danas nije nigda doživjela! A budimo i pripravniji i opretniji, te je iznenadimo, što toga priznanja čak od nas do dana današnjega nije ni tražila.
Don Marko Vežić

Svila.

Ako se sa svilom pravilno postupa, uzdržat će se dugo i ne će se poderati ni raspasti.

Stoga ne smije svila doći u vruću vodu, nego je treba lagano protiskati u hladnoj rastrocini „RADIONA“.

Kako je „RADION“ izvanredno sredstvo za pranje, to je ovakav način pranja posve dostatan, da svilu potpuno opere.

Poslije ovakovoga pranja ispere se svila hladnom vodom, a prvoj ovakovoj vodi doda se nešto octa, da se boje pokažu u svome pravome sjaju.

Od osobite je važnosti, kako će se svila osušiti. Svilu treba zamotati u platno i željezom gladiti, dok je još nešto vlažna. Tako će svila zadržati svoj sjaj.

Pred mrtvačnicom oprostio se od štovanog pokojnika dr. Stjepan Markulin, odvjetnik i predsjednik Kat. Akcije, ističući velike zasluge pokojnika za procvat Kat. Akcije. Iza njega govorio je dr. Mladen Deželić u ime profesorskoga zbora nadbiskupske gimnazije. Zatim je krenula žalobna povorka na groblje. Upravo kada je lijes donesen do vratiju Mirogoja, zasjalo je sunce. U povorci isticali su se mnogobrojni vijenci, njih 25 na broju. Vijenci Hrv. Orlovskog Saveza, Sveze Hrvatskih Orlica i mnogih orlovskih okruga i društava bili su svi sa narodnim vrpčama i natpisima, kojima su odavali šovanje pokojnom dr. Merzu. Na sprovod došle su brojne delegacije iz provincije. Tako zastupnici orlovskih okruga iz Šibenika, Sušaka, Sarajeva, Đakova, predstavnici Okružja Mahnićevog Đakčkog Orlovskog Okružja i zagrebačkog Orlovskog Okružja. Šibensko okružje i društvo zastupao je don Ante Radić. Preuzv. gosp. nadbiskupa dra Ivana Sarića, koji je pokojnika osobito štovao, zastupao je urednik „Kat. Tjednika“ vič. Drag. Kamber. Vidjeli smo nadalje na sprovodu odvjetnika dra Ćiru Brčića iz Karlova, odvjetnika dra Matiju Lečića iz Đakova, katehetu Kuklja iz Ogulina i mnoge druge. Došli su zastupnici orlovskih društava iz Zemuna, Osijeka, Đakova, Broda, Požege, Bjelovara, Kutine, Ivančić-grad, Varaždina, Krapine, Karlova, Sušaka, Senja, Splita, Sarajeva, Šibenika, Hvara i drugi. Sprovodu su prisustvovali i presvij. g. biskup dr. Fr. Salis-Saewis, više kanonika i profesora bogoslovskog fakulteta, predstavnici pojedinih samostana, Marijinih kongregacija i katoličkih prosvjetnih društava, profesori nadbiskupske gimnazije, đaci nadbiskupske gimnazije, članovi katoličkih društava itd. Na sprovod su došli izaslanici Jugoslavenske Orlovske Sveze iz Ljubljane dr. Žitnik i prof. Tome, a vidjeli smo i neke članove konzularnoga zbora.

Nad grobom oprostio se od pokojnika ponašaj Emil Kraljić, predsjednik Okružja sa Sušaka, koji je stavio na grob pokojnoga dra Merza lovor-vijenac iz svetišta Majke Božje Trsatske, koju je pokojnik toliko štovao, kao i grudu zemlje sa groba pokojnoga dra Rudolfa Eckerta na Rijeci. Iza njega oprostio se u ime Hrvatskog Orlovskog Saveza predsjednik dr. Ivo Protužić, koji je iznio svu bol hrvatskog Orlovstva nad najboljim njegovim Orlom i radnikom, a ujedno i tvrdu vjeru, da Orlovstvo imade sada na nebu svoga zagovornika. U ime Sveze Hrvatskih Orlica oprostila se predsjednica Marica Stankević, dok ispred Akademskog Orla „Mahnić“, kojemu je pokojnik bio član, i orlovskoga društva zanosnim riječima oprostio se akademik Stjepan Ramljak. Pred mrtvačnicom i nad grobom otpjevalo je tužaljku hrv. pjev. društvo „Branimir“.

Na ovako svečan način iskazana je posljednja čast dru. Ivanu Merzu. Slava mu je spomen vječna!

SALI, 9. svibnja 1928.

Narednik Hrga odlazi!

Dosta je vremena, da ljudi ovoga sada mnogoga sela napeto očekuju rezultat svada

žandara narednika Iv. Hrga i podnarednika Klarića.

Podnaredniku Klariću uspjelo je, da macke koprenu sa nekih stvari, a posljedica je ta, da je narednik Iv. Hrga premješten, radi čega se on odrekao službe zauvijek.

Narod — izuzevši rijetke izuzetke — vidi u tome prst Božji, koji ne plaća svake subote, ali jednom ipak plati sve.

Kako je mizerno izgledao nekoć silni narednik Iv. Hrga u zadnje vrijeme. On, koji je pred tri godine bilježio u crnu knjigu „antidržavnih“ sve, koji nijesu bili te sreće, da su u „državotvornoj“ stranci; on, koji je hapasio nevine mladiće, jer su se zbnuli u crkvi pri jednom blagodarjenju; on, koji je kundacima tjerao orlove sa obale — protiv svika postojećim zakonima — samo da umanj slavu šibenskog orlovskog sieta 1925.; on, koji je u augustu 1926. jednim udarcem mislio zakrenuti vratom orlovstva u ovoj krajini; on, koji je pisao tužbe, da su ih suci bili preko glave stuđi; on, koji je znao sa talijanskoga vapora bez takta da odstranjuje ljude i u očima stranca potvrdi manjenje o našem „geđi“; on, koji je dopuštao onakve nedostojne igre sa zastavama; on, koji je bio učinio od kasarne žandarske stjeciste „državotvornih“ lola i dangaba; on, koji je svima dovikivao, da će osjetiti moć „državotvornih“ i koji je bio od nekih viših proglašen „uzor-žandar“, „na koga se može vlast da uvijek osloni“ — onako pokajnički i nevoljno odlazi!

Za čudol! Kada su ga ostavili oni, za koje je bio „uzor-žandar“, oni, koji su mu diktirali i svirali, kako će plesati; kada su ga ostavili oni, koji su bili najveći njegovi drugovi u one dane „terora“; kada je napokon i sam uvidio, da je počinio mnoge nereda (da se blago izrazimo!) i da ga sada bacaju kao iscijeđeni limun — tada oni, koji su oćutjeli na sebi svu težinu ruke nekoć silnoga narednika Iv. Hrga, sažaljevali su ga. Sažaljevali, jer ih je to naučila ona vjera, koju je nekoć silni Ivan Hrga po naputku „nekih“ omalovažavao; jer ih je to naučilo ono orlovstvo, koje je nekoć silni Ivan Hrga do ludila proganjao po receptu „nekih mogućih svojih zaštitnika“.

I ti su pošli na parobrod, da vide odlazak pokajnanoga i poniženoga, nekoć silnoga narednika Iv. Hrga. Ne da bi se veselili njegovoj nesreći, nego da vide istinu one: Što tko čini, sebi čini! Da vide i drugu istinu: Božja se lađa polako vozi.

Vidjeli smo, kako su otišli od nas nekoć moćni žandari iz dobe „terora“ Ivan Domic, Petar Wendramin — a danas vidjemo, kako ode raskajani i ponižen Ivan Hrga.

Još jednu nadu ne gubimo! Vidjet ćemo ponižene glave i onih, koji su bili zlodul jednoga i poniženoga I. Hrga; vidjet ćemo polomljena krila i onih, koji su podjarivali bratsku borbu u ovom našem mirnom selu i vodili iz daljega bratoubilačke napade.

To ćemo sigurno vidjeti, jer se nadamo tvrdo, da:

Još živi stari Bog!
Kšie

dosta pada. Zelen do sada dobro. Nade je, da će biti i ribe. Samo, kad stane i umir se vrijeme.

Saljani

ORLOVSKI VJESNIK

„Orlovska Straža“. Izišao je broj 5. Orlov. Straže za svibanj. I po svojoj opremi i sadržaju sigurno je ovaj broj jedan od najljepših. Kod Uprave Orlovske Straže može se dobiti besplatno ovaj broj Straže. Na to upozoravamo sve one, koji žele da upoznaju list te da se eventualno na nj pretplate. Prijatelji mogu za širenje lista dobiti i više primjeraka toga broja. Pišite samo Upravi Orlovske Straže, Zagreb, Pejačićev trg 15.

Izvjestaji o Danu kat. omladine. Sva orlovska društva pozivamo, da nam odmah dostave izvještaje o uspjehu priredbi na orlovski dan kat. omladine. — Velečasne župne urede, orlovska i ostala društva i prijatelje, koji su dobili sabirne arke za Dan kat. omladine, umoljavamo, da nam što prije pošalju sabirne arke kao i sabirni novac. Upozoravamo, da je potrebno sabirni arak povratiti i u onom slučaju, ako je ostao neupotrebljen.

Okružni orlovski slet u Karlovcu. Kako je već javljeno, drži se na Duhove u Karlovcu okružni slet zagrebačkog okružnog orlovskog okruga. Ovaj dan bit će sigurno vrlo značajan za uspjeh katoličke misli u cijelom onom kraju. Istovremeno bit će dvije velike proslave: Mjesno žensko prosvjetno društvo „Katarina Zrinjska“ posvećuje svoj barjak, a naši orlovi drže svoj okružni slet. Ovim proslavama pridružit će se i ostali katolici Karlova i okolice. Katolički život Karlova mora se razbuktjeti i dići na visinu; to je misao vodilja priređivača ovih priredbi. Pripreve se vrše u punoj mjeri. Svi Orlovi šalju prijave na Orlovsko Okružje — Zagreb (Pejačićev trg 15), a ostali učesnici na dra Cirila Brajku, odvjetnika u Karlovcu. Zagrebački katolici spremaju se na učesće u velikom broju, a nade je, da će se odazvati i katolici iz drugih krajeva. Polovična vožnja je zatražena.

Junačka mladež. — Meksički mučenici. Nedavno je izašla knjiga Junačka mladež, u kojoj su prikazana mučenikstva organizovane kat. omladine u Meksiku prigodom progona katolika u Meksiku po framsunskog vladu Callesa. U knjizi je prikazana Gospa Gvadalupe, kraljica Meksika, Udruženje meksičke kat. omladine, koje je po

svom programu i organizacijskom ustroju vrlo slično našoj orlovskoj organizaciji, te mučenici, koje je ta organizacija dala u Meksiku za Krista-Kralja i njihova junačka smrt. Uz prikaz nalazi se i više slika ovih mučenika. — Meksički mučenici su živi dokaz vječne snage nepobjedive Crkve, koji svojim primjerom osvajaju srce. Zato Orlovima i ostalim organizacijama preporučamo, da nabave ovu knjigu i šire je među kat. mladež i kat. obitelji. Cijena je Din 10. Naručuje se kod Društvene Nabavne Zadruga, Zagreb, Pejačićev trg 15.

IZ GRADA I OKOLICE

Iz Uredništva. Radi odluge u vodnog članka prigodom smrti nezaboravnoga dra Ivana Merza morali smo izostaviti neke članke te mnoge političke i gradske vijesti. Čijenjene čitaocce molimo, da to uvažite. U sljedećem broju, koji izlazi redovito u subotu, nastojat ćemo to nadoknaditi.

Ponovna odgoda općinskoga vijeća. U zadnji čas bila je ponovno odgođena toliko očekivana prva sjednica novo izabranoga općinskoga vijeća. Na to ćemo se opširnije osvrnuti u sljedećem broju.

Ispiti osposobljenja za nastavničke osnovnih škola pri mjesnoj učiteljskoj školi završili su prošlih dana. Uspjeh ispita je ovaj: Osposobljenima s odličnim uspjehom proglašeni su: Kolumbić Batistina i Nola Antonija. — S vrlo dobrim uspjehom osposobljeni su: Brizić Franka, Dežulović Darinka, Dogan Zorka, i Ivanović Anka. — S dobrim uspjehom osposobljeni su: Fulgosi Filomena, Lazibat Elena, Molk Branimir, Monić Zorka, Mašina Marija, i Tudor Jovanka. — S dovoljnim uspjehom osposobljeni su: Baraba Svetka, Bilić-Ostojčić-Kujundžić Ana, Bodrožić Marija, Bojanić Dobriša, Budišin Josip, Bujan Milan, Dražić-Bakota Olga, Giunio-Perović Marija, Korolija Todor, Kravar Marija Maršan Ante, Matković Nevenka, Miljević-Trek Zorka, Miloš Jelka, Miškin-Mlinarević Mileva, Perković Ivan, Petrić Ivan, — Jedna kandidatica nije uspjela.

Školski dobrovoljci. Često se puta čuje, da u našem gradu djeca osnovnih škola, osobito u višim razredima, ne pohađaju redovito škole ili uopće izostaju. Ima ih dapače, koji nijesu nikad ni završili u školu, iako su rođeni i žive u gradu. Dođe li pak led, kiša, poljske radnje, sve je to prigoda, da se broj djece smanjuje i smanjuje. Napokon danas u mnogim kućama zapovijedaju djeca. Oni kažu roditeljima: „Neću, pa neću!“ — i bora mi ostane na njihovu. Vlasti se pak najmanje brigaju, iako nam spremaju zakone, po kojima će djeca čak osam godina pohađati osnovne škole. Nešto bi školska vlast slala pozive djeci i naloge o globama. Ako ništa, to je bila opomena roditeljima, da šalju djecu u škole i nauče bar čitati i pisati. Danas nema ni toga. Ako dijete ide u školu, dobro, ako ne ide, ne sluje ga nitko. Dakle danas imamo za školsku djecu — dobrovoljce.

PREDAJEMO

**KOMISIONO ZASTUPSTVO
UZ JAMSTVO SOLVENTNIM TVRTKAMA.
OTPLATNA PRODAJA ZA NAŠ RAČUN.**

UPITE NA:

EDISON BELL PENKALA Ltd.

— ZAGREB —

Ako pak promislimo na grozni analabelizam u istom našem gradu, onda možemo slatiti, da će i dalje budućnost njegovu biti kao i sadašnja. Fakat je, da sa pohadanjem škole bolje stoji naša primorska sela negoli grad.

Knjige Matice Hrvatske, izdanja za g. 1925. i 1926., mogu se dobiti preko g. Kamenarovića, umir. sudi-je, za svotu od 140 Din. više poštarina. Za uvez svih šest knjiga 80 Din više.

Koncerat "Kola"

U nedjelju 6. t. mj. davan je napeto očekivani koncerat gradskog hrv. društva Kola. Rijedak je interes vladao za nj u svim slojevima pučanstva, pa je kazalište bilo puno. Galerije su jedva čekale zadnje note svakoga komada, da prve zapljescu i viknu: "Opet, opet!"

Poslije duge i preduge pauze od 15 godina stupilo je Kolo u kazalište najprije sa svojom Himnom od Juneka uz jaki muški zbor i dobar orhestar. Sretno je bilo započeti ovim svojim zabvalnim komadom, koji je klamorozan i slatke melodije, pa mora stvoriti ugodan efekat i prekriti manje nedostatke izvedbe. Ženski zbor (ne mnogobrojan i uz znatnu razliku sposobnosti glasova) lijepo je dao štimung Leptira od češkog komponiste Ribovskog. Samo se čini, da je interpretacija nešto odveć brza i isprekidana. Muški zbor u Bajčevoj Mornarskoj pjesmi narodnoga kolorita pjevao je junački, s razumijevanjem i dosta dobrom finoćom. Zatim je mješoviti zbor izveo Molitvu Kola od svoga negdašnjega maestra Mitrovića. Tu se moli, da Bog ne da ginuti Kolu i da ga čuva od svega zla. Boga zbilja Kolo nije poginulo. Sama glazba od-

već je bučna za molitvu, nema narodne osebnosti, nego je internacionalna. Izvedba dobra, ali je trebao veći broj ženskih glasova a većom preciznošću prema muškima.

Najbolja je točka programa bila Griegov Novi Dom, što se tiče pjevanja, interpretacije i svega, koji je izveo muški zbor s orhestrom. Tim više, što se kod nas vrlo rijetko pjevaja (ne kažem sviraju) divni komadi velikoga nordijskog auktora. No opaža se, da Kolo nema još posve izrađenih solista, kakvih bi trebao Dom i Slavulj od Čajkovskoga. U Čajkovskoga nije čista ruska glazba, više internacionalna i eklektična, ali uvijek vanredno odlična i stoga u cijelom svijetu omljubljena. Slavulj, najbolji pjevač u božjoj prirodi, oprašta se pred zimom plemenito i ganutljivo od ljudi, obećavajući, da će, netom se proljeće vrati, zapjevati nova pjesmu.

Koncerat je zaključen sveslavenskom pjesmom Hej Sloveni od Čeha Jeremijaša za muški zbor s orhestrom. Riječi su i glazba parafraza te himne. Invenција sretna, raznobojna, impozantna. Zbor je bio bolji od orhestra.

Sveukupno: Nastup je Kola bio simpatičan i odgovorio je očekivanju publike. Stoga budi čast svima, a pogotovo vrlo zauzetom i vještom

dirigenta g. maestru Sentinelli! Drugi nastupi, koje očekujemo, bit će za sve lakši.

Razne vijesti

Deset kompozicija staroslavenskih Misa. Naša pjevačka društva veoma često žele pjevati staroslavensku misu, a izbor je kompozicija sasvim malen. Znajući to, da potakne naše skladatelje, Hrvatsko Književno Društvo sv. Jeronima u Zagrebu raspisalo je natječaj za kompoziciju staroslavenske mise, koja bi se izvodila prigodom jesenjašnje proslave društvene 60 godišnjice. Učestvovanje kod natječaja bilo je preko očekivanja brojno, jer je do određenog roka (1. svibnja u 12 sati) stiglo deset kompozicija staroslavenskih misa, i to šest za mješoviti zbor, jedna za muški zbor, jedna za muški ili ženski zbor s pratnjom orhestra i orgulja, jedna za mješoviti zbor uz pratnju orgulja i jedna za mezosopran, tenor i bas uz pratnju orgulja. Mota, pod kojima su radnje stigle, jesu redom ova: „U hrvatskom duhu“, „Jedan Bog“, „Bogu hvala“, „Croata“, „Cecilianus“, „Misa B dur“, „U čast sv. Jeronima“, „Cithara octocorda“, „Cecilija“ i „Gaudens Gaudes“. Uprava Jeronimskog Književnog Društva predala je sve kompozicije žiriju, koji sačinjavaju gg. J. Barić, prof. F. Dugan, dirigent B. Kumer, dr. B. Širola i urednik dr. J. Andrić. Čim bude izrečena odluka, obavijestit će se gg. komponisti i naša javnost. — V. D.

Vlasnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Ante Huljev. — Tisak Pučke Tiskare u Šibeniku — (Predstavnici: Jerolim i Vjekoslav Matačić).

SALAMA

prve vrsti nova roba posve zrela dobiva se svagdje.

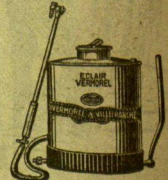
Prva hrvatska tvornica salama, sušeno mesa i masti

M. Gavrilovića sinovi d. d. Petrinja zastupstvo:

JOSIP JADRONJA ŠIBENIK (Dalmacija)

Jesam li platio pretplatu?

Prave francuske

ECLAIR VERMOREL prskalice

DINARA 520.-

dobivaju se kod tt. Pio Terzanović - Šibenik

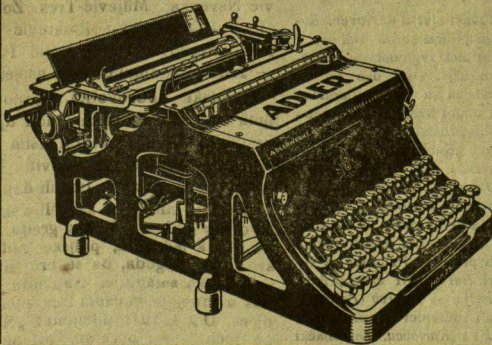
Zatražite moderne tkanine, svile, tkiva i platna!
Mi Vam šaljemo na izbor!!!

KOLEKCIJE
UZORAKA

Uz točnu naznaku svrhe šalje-
mo Vam kolekciju uzoraka
od tkanina za ženske haljine i
ogrtače, muška odijela i kapate,
platna za rublje i posteljinu,
svile, baršusa itd. itd.

KOLEKCIJE
UZORAKA

KASTNER I ÖHLER, ZAGREB 14. Naš novi bogato ilustrovani ci-
jenik sa nekoliko tisuća slika i predmeta šalj. svakome na cij. zah. BESPLATNO I FRANKO.

Najsavršenija i najsolidnija pisaća mašina današnjega doba jest

„ADLER“ model 25

Zastupstvo sa konsignacionim skladištem za Dalmaciju

Grgo Radić - Šibenik

Ulica Kralja Tomislava broj 3.

Zadružna Gospodarska Banka d. d. u Ljubljani
Podružnica Šibenik.

VLASTITA ZGRADA — — —
UL. KRALJA TOMISLAVA 108

BRZ. NASLOV: GOSPOBANKA
TELEFON BR. 16. NOČNI 67

Podružnice: OELJE, DJAKOVO, MARIBOR, NOVI SAD, KOČEVJE, KRANJ, SOMBOR, SPLIT.

Ispostava: BLED.

Dionička glavnica i pričuva preko Din. 16.000.000.

Ulošci nad Din. 300.000.000 — — — — — Ovlašteni prodavaoc srećaka državne lutrije.

PRIMA ULOŠKE NA KNJIŽICE, TE IH UKAMAČUJE NAJPOVOLJNIJE.

OPREMA SVE BANKOVNE I BURZOVNE POSLOVE POVOLJNO, TOČNO I BRZO.